

Gevleugelde vrouwen

We zakken weer eens af naar het zuiden.

Naar Echt in Limburg, waar Nicole Reneerkens (51) een feestje viert.

Haar Maasplassen staan eindelijk op de kaart. Ze is blij, maar ook wat pissig. 'Dat een simpele huisvrouw als ik daar achterheen moest.'

Kwartet !

De vierde gevleugelde vrouw is binnen. Ook deze is gedreven. En gedistingeerd, welbespraakt, volgens sommigen zelfs bescheiden. Maar vooral is ze een diplomatieke volhouder. Guus van Duin sprak met een begripvolle moeder die trekten het leukst vindt.

Guus van Duin, zelf enthousiast vogelaar, is journalist bij Trouw en al enkele jaren freelance medewerker aan SOVON-Nieuws.

Ik ben nu vijftien jaar bij de vogelwerkgroep de Haeselaar en sinds twee jaar voorzitter. Het begon met vier mannen en die vroegen Jeroen, mijn zoon, erbij. Hij was nog heel jong, dus ik heb een paar keer met die mensen gesproken. Zelf was ik geen vogelaar, maar wel geïnteresseerd. Jeroen gaf ook al heel vroeg te kennen dat hij met vogels wilde werken. Dat ging ongeveer zo: „Kan ik van vogels mijn beroep maken?“ „Jazeker.“ „En heeft dat ook een naam?“ „Dan ben je ornitholoog.“ „Nou, dan word ik dat.“ En nu heeft hij een promotieplaats bij Theunis Piersma op het NIOZ.

Veel conflicten moeder-zoon?

We gingen eens per week naar De Doort, een mooi gebied voor onder meer Boomkijkers. Dan moest ik mijn verrekijker in mijn fietstas houden, gingen we zogenaamd boodschappen doen. Pas buiten het dorp mocht mijn kijker om. Hij wilde niet dat zijn vrienden zagen dat hij met zijn moeder naar buiten ging. Als je een beetje gevoel hebt voor je kinderen, snap je precies wat ze bedoelen. Ik ben me in vogels gaan verdiepen toen hij als klein jongetje een keer kwam binnenstormen dat hij een Rode Wouw had gezien. Ik wist niet waar hij het over had en nam me voor om daar wat aan te gaan doen. Ik ben begonnen met een vogelcursus, later gingen we op excursies. Ik niet als zijn moeder, maar gewoon als Nicole.

Kon je hem bijhouden?

Ik ging mee inventariseren, deed beken-tellingen en telde watervogels. Jeroen heeft het trekken bij de vogelwerkgroep geïntroduceerd en dat bleek ik leuk te vinden. Ik kan het ook en ben niet bang om fouten te maken. We zijn gewoon gaan staan en in het begin was het 'vinkachtige, lijst-

achtige'. Pas later werden het echt soorten, met behulp van geluidsbandjes en de handleiding van de LWVT. Je moet ook durven vragen, durven tellen en schatten. Nu haal ik de Roodkeelpiepers en Duinpiepers er gewoon uit.

Bij welke soort gaat het kriebelen?

Ik vind houtduiventrek het allerallermooiste. En lijsters, dan weet je dat het echt begonnen is. Trek is zo mooi, het hoort heel erg bij mijn vogelgevoel. De natuur in Nederland is allemaal gemaakt, maar dat vogels van noord naar zuid vliegen, daar kunnen wij niets aan veranderen. De enige natuur vind je hierboven.

Bevalt het in het bestuur van de vogelwerkgroep?

Ik ben er een keer uitgestapt, maar teruggekeerd. De groep mensen is hetzelfde gebleven, maar misschien ben ik verstandiger geworden, of hebben ze mij meer leren respecteren. Daarvoor was dat anders. Zo kreeg ik ooit het verzoek of ik iets wilde doen in de Vogelstudiegroep van het Limburgs Natuurhistorisch Genootschap. 'Het was maar weinig werk: even komen om te notuleren en wat brieven rondsturen. Echt een kleine klus, dus dat kon ik makkelijk.' Mijn reactie was: als het zo weinig moeite is allemaal, dan kan je het ook zelf wel doen. Ik wil meedoen, meedenken.

Dat hoor je toch vaker, zo'n archaïsche herenhouding

Ja, ik voelde me echt zo'n typemiep. Tikken kan iedereen, daar hoeft je geen vrouw voor te zijn. Ik vind het ook helemaal niet erg om dat soort dingen te doen, maar het is zo flauw. Alsof ze op de verkeerde manier drempelverlagend bezig zijn om er toch ook maar een vrouw bij te krijgen. Ik ben naar de vergadering van de Vogelstudiegroep gegaan, vooral omdat onze voorzitter er

eveneens in zat. Mijn voorganger dus, die op een heel andere lijn zat. Ik dacht 'daar moet meer in zitten' en heb hem gevraagd of ik zijn plaats kon innemen, omdat onze groep anders wel wat oververtegenwoordigd was. Ik ben daar een beetje gaan meepraten en doe dat nog steeds.

Wat heb je met Oehoes?

Ik zat in de Vogelstudiegroep van het Genootschap toen Toon Voets hier als regioconsulent van Vogelbescherming kwam. Hij vroeg of ik me met de oehoe-problematiek wilde bezighouden. Nou, ik heb helemaal niks met Oehoes, ik heb helemaal niks met Maastricht, waar ze in de groeve van de Enci broeden. Maar ik vertegenwoordigde het Genootschap, dus ik moest wel. Er waren allerlei mensen bij betrokken. Sommigen wisten veel van de uilen af, maar mijn taak was meer het bemiddelen, het praten met de provincie en de Enci, dus niet alleen boos worden als iets je niet bevalt. En de weg weten. Als je iets aankaart, moet dat bij een ambtenaar. En als je naar een ambtenaar gaat, moet je iets op papier hebben staan. Een duidelijke vraagstelling is erg belangrijk. En je moet bij problemen niet direct naar de pers stappen. Anderen deden dat wel. 'Oehoe-overleg afgebroken', las je dan. Dat hielp trouwens regelmatig. Nu is de plek veiliggesteld en er broedt intussen een tweede paar succesvol in de provincie.

Wat heb je nog meer in Limburg?

Je hebt hier ook nog de Vogelwacht Limburg. Dat zijn meer beschermingsmensen, vaak oudere heren die van oorsprong nestkastenwerk deden. Dat is een beetje de teneur van die groep. Maar ze doen ook aan Huiszwaluwen, Roeken, Steenuilen, Gierzwaluwen, en ze geven vogelcursussen. Je zou zo'n genootschap en de vogelwacht aan elkaar moeten koppelen. Dan heb je een beschermingskant en een inventarisatiekant.

Span je je daarvoor in?

Ja

En gaat het lukken?

Nee. Maar dat wil niet zeggen dat ik opgeef.

De Midden-Limburgse Maasplassen

Na de laatste aanwijzingsronde van vogelrichtlijngebieden hadden de Maasplassen zich al gekwalificeerd, zoals dat heet, maar niemand is op het idee gekomen om ze ook echt voor te dragen als vogelrichtlijngebied. Ook ik niet. Ik wist niet eens dat men daar mee bezig was. Toen Vogelbescherming begon met een regioconsulent - Toon Voets - het land in te sturen, was dat voor Limburg een gouden greep. Er werd geroepen 'laat hij zich maar bezighouden met de Maasplassen'. Dat vond ik helemaal niks,

want het zijn onze plassen, en daar moeten in de eerste plaats wijzelf ons mee bezighouden. Ik kwam er al vaak en vond dat er om te beginnen iets aan zonering van de recreatie ten gunste van de natuur moest gebeuren. Ik dacht 'dit is mijn kans' en die heb ik gegrepen. Ik had me nooit echt verdiept in vogelrichtlijngebieden en dat soort zaken, dus moest me er wel in vastbijten. Je hoorde allemaal dingen als 'het kwalificeert niet' en 'het moet 100 hectare aaneengesloten natuurgebied zijn'. De Maasplassen waren 'recreatiegebied'. Midden-Limburg had geen water en nu hebben we door die grindgaten bijna net zoveel als Friesland. Gaandeweg het graven werd het ook natuur, maar het had geen enkele status. Ergens in het begin is stichting Ark opgedoken en die heeft een natuurterreintje gerealiseerd langs een van de plassen. In het kader van het Grensmaas-project zou dat meer moeten worden, maar die Grensmaas is er nog steeds niet. Het enige wat er gebeurt, is dat de Maas er inderdaad over de grens stroomt.

En nu is het dan zo ver

Gedeputeerde staten hebben uitgerekend vandaag besloten om LNV - die N van natuurbeheer is meestal schijn - te vragen de Maasplassen aan te wijzen onder de Vogelrichtlijn. Het is zo'n belangrijke stap in de goede richting dat ik in mijn eentje een feestje heb gevierd. Het feit dat de bal na zoveel jaar eindelijk de goede kant op rolt. Definitieve aanwijzing onder de Vogelrichtlijn is de uiteindelijke stap, maar LNV kan nu niet meer achterblijven. Een echte doorbraak.

Waarom duurde het toch zo lang?

Toon Voets en ik zijn destijds de zaak in kaart gaan brengen. Het bleek dat vrijwel het hele Maasplassen-gebied voldoende scoorde. Maar het heeft een hele tijd geduurd tot Vogelbescherming erkende dat het aangewezen zou moeten worden. De gebieden worden aangewezen door LNV, en de vogelgegevens moeten onder meer van SOVON komen. En het gebied moet begrensd worden; voor een dorp of camping maakt het nogal wat uit of het in een vogelrichtlijngebied ligt of niet. Dat trekken van die grenzen wordt in principe mede door Vogelbescherming gedaan.

Je hebt je er erg voor ingespannen

Omdat Jeroen er zou spreken, was ik op Texel op een weekend voor wetlandwachten. Ik was dat zelf nog niet, maar ik mocht komen luisteren. Daar bleek dat de Maasplassen op de kaart stonden, ze waren als wetland gekwalificeerd. Van alle kanten werd ik gefeliciteerd met wat ik had bereikt. En ik dacht alleen maar: „Met wat ik heb bereikt. Dat een simpele huisvrouw als ik daar achterheen moest. Terwijl de

zaak toch heel duidelijk is: de gegevens zijn er, het gebied voldoet aan de normen, het moet gewoon. Maar doordat er niemand is die het trekt, blijft het liggen. Dan krijg je te horen dat 'de volgende aanwijzingsronde pas over tien jaar is'. Terwijl de wet toch heel duidelijk is: ieder gebied dat gekwalificeerd is, moet behandeld worden alsof het al aangewezen is. Het heeft een beschermde status. Het had alleen geen grens, die moest nog ingetekend worden. En daar had Vogelbescherming absoluut geen zin in, dat heb ik er door moeten drukken. Gewoon zeuren, bellen, klagen, bellen, zeuren.

En gebruikmaken van je vrouw-zijn?

Ja. Soms. Althans, ik maak er wel misbruik van. Gebruik, bedoel ik. Dat doe ik zeker. Niet prettig om toe te geven, maar het is gewoon waar.

Noem eens wat trucs?

Moet ik die verklappen? Dat vind ik vrij flauw, dan geef ik alles uit handen wat ik in de toekomst kan gebruiken. Het makkelijkste is om binnen te komen met het verhaal dat je het niet weet. Door een man te kennen te geven 'jij weet dat, wil je het aan mij vertellen'. En die vertelt het je dan ook. Allemaal. Want 'ze is dom, en ze weet het niet'. Als hij uitgepraat is, vraag ik: „Doe je daar en daar dan niks mee?“ En voor hij het weet, heb je hem waar je hebben wilt en kan je aan de slag. Vorige week was er een insprekavond voor een waterskibaan, ergens op een plas bij Roermond. Ik mocht er als wetlandwacht niks zeggen, want Vogelbescherming spreekt daar niet in. Dan word ik knettergek. Ik zat aan een tafeltje met mannen van de stille watersport. Ze bleken een paar van mijn argumenten wel te kunnen gebruiken, en die brachten ze dan ook in. Dat mag niet, maar het is wel handig.

Op de SOVON-dag stond je in de kraam van Wilde Kokkels

Een aantal van hen zat in het buitenland, dus werd mij gevraagd om te helpen. Ik kon niet echt veel bijdragen omdat ik niet was ingelezen in de argumenten. Als de discussie te inhoudelijk werd, schoof ik het door naar Petra de Goei. Ik kon wel folders uitreiken. En mensen die zeiden 'die hoef ik niet, ik zit al bij Vogelbescherming of de Waddenvereniging', kon ik antwoorden: „Nou, dan wordt het écht tijd dat je dit leest.“

Het botst een beetje in dat wereldje

Als ik het voorwoord van Frank Saris lees in afgelopen SOVON-Nieuws, over het feit dat natuurclubs beter zouden moeten samenwerken als het bijvoorbeeld over de Waddenzee gaat, dan denk ik dat hij daar een punt heeft. Maar ik denk ook dat hij een belangrijk punt laat liggen, namelijk zijn

Mededeling voor SOVON-leden!

Bij dit eerste nummer vindt u een acceptgiro waarmee u uw contributie voor dit jaar kunt voldoen. Leden die per incasso betalen vinden uiteraard geen acceptgiro: hun contributiebijdrage wordt in de tweede helft van maart afgeschreven.

onafhankelijke positie. Gebruik die dan verdomme. Zo'n commentaar schrijven kan ik ook, maar doe wat. Vogelbescherming doet het op zijn eigen manier, of eigenlijk doen ze niets, maar ze nemen een standpunt in. SOVON doet zelfs dat niet.

Wat moet SOVON doen?

Bemiddelen. Saris is de beheerder van een onafhankelijke databank. SOVON weet dat het goed of slecht gaat met een soort die in een bepaald gebied thuishoort. Ze zijn geen beschermers, maar ik vind wel dat ze met hun gegevens actief aan de slag moeten. Als ze dat niet willen, moeten ze in elk geval groepen aansturen die daar wel iets mee hebben. Ze hebben gegevens over de Waddenzee. Ze zien dat Vogelbescherming en Wilde Kukkels uit elkaar groeien. SOVON moet de partijen aan tafel roepen en zeggen 'verdorie, doe hier een keer wat aan'.

Maar dat staat niet in de doelstelling van SOVON

Nee, en er staat ook heel veel niet in de doelstellingen van Vogelbescherming. Maar het is zo gemakkelijk om je daarachter te verschuilen. Het ontslaat je niet van de verplichting om na te denken. In mijn doelstelling stond ook niet dat ik bijna als enige voor het hele Midden-Limburgse Maasplassegebied moest optreden.

Nieuwe oproep Grauwe Klauwier

Sinds 1992 hebben we in het Bargerveen, en vanaf 1999 ook in de rest van Nederland, meer dan 1000 nestjonge Grauwe Klauwieren van kleureringen voorzien. Vrijwel alle jonge vogels uit het Bargerveen die de eerste winter overleven, blijken naar hun geboortegebied terug te keren. Daarnaast tonen berekeningen (uit ringwaarnemingen, jaarlijkse jongenproductie, en aantal broedparen) aan dat de Bargerveenpopulatie, die in de afgelopen zes jaar sterk is afgenomen (van 110 naar 60 paren), zou zijn ingestort zonder aanvulling vanuit het buitenland. Ook recente vestigingen van ongeringde vogels elders in Nederland wijzen op dispersie vanuit het buitenland.

Tot 2001 hebben we **jaarcodes** gebruikt, zodanig dat niet alleen geboortjaar, maar ook herkomst van iedere waargenomen vogel uit kleur en positie (linker- en/of rechter poot) van beide ringen (plastic + aluminium) af te leiden is. Een tabel met de precieze combinaties staat op de SOVON-homepage (www.sovon.nl) of is via onderstaand adres te bevragen. Om de overleving nog nauwkeuriger te kunnen berekenen, is met ingang van 2002 een unieke code op de kleureringen aangebracht. Zo worden dubbelstellingen als gevolg van verplaatsingen van niet-succesvolle broedparen en zwervende solitaire vogels uitgesloten. De code bestaat uit een witte of zwarte inscriptie van twee letters, twee cijfers, of een letter en een

cijfer, die onder elkaar in drievoud op de ring is aangebracht (zie foto). De mogelijke letters zijn A, E, H, J, L, N, P, S, T, V, X en Z; de mogelijke cijfers zijn 0, 3, 6, 8 en 9.

Let bij iedere Grauwe Klauwier dus nauwkeurig op of de vogel geringd is. Noteer de positionering van de ringen en probeer de inscriptie, indien aanwezig, af te lezen; dit is met een goede telescoop en gunstig licht tot op 300 m te doen. Om de komende jaren tot een landelijke dekking te komen wat betreft het ringen van de jongen, is het van groot belang dat ook alle overige waarnemingen (van buiten Bargerveen) zo snel mogelijk na ontdekking aan ons worden doorgegeven. Dit kan via ons secretariaat (telefoon 024-3653288) of via het speciaal hiervoor geopende e-mail adres klauwier@sci.kun.nl. Wel een telefoonnummer achterlaten, zodat we contact kunnen opnemen!

Alvast bedankt voor de medewerking!

De klauwieronderzoekers:

**Hans Esselink, Marten Geertsma,
Peter Beusink & Stef Waasdorp.**

**Stichting Bargerveen, Katholieke Universiteit Nijmegen, afd. Dierecologie,
Postbus 9010, 6500 GL Nijmegen**